

Ε. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Τα θέματα που απασχόλησαν τους μαθητές ήταν, κυρίως, τα εξής: Αστυφιλία και αποκέντρωση, Τύπος και Μ.Μ.Ε., πολιτική (πολιτικοί, κόμματα), βουλευτές, υπουργεία, κυβέρνηση.

Λιγότεροι ασχολήθηκαν με τους αλλοδαπούς, τα σωφρονιστικά ιδρύματα-φυλακές, τη δικαιοσύνη, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ισότητα των δύο φύλων. Τέλος, κάποιοι μαθητές ενδιαφέρθηκαν για τη δημόσια διοίκηση, τη δημόσια ασφάλεια, την αξιοκρατία και την κοινωνική ανισότητα.

1. ΑΣΤΥΦΙΛΙΑ - ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ

α. Επισημάνσεις

Η Αστυφιλία σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα.

Αίτια: Οι δύσκολες και χωρίς ανέσεις συνθήκες ζωής στην ύπαιθρο (χωρίς ηλεκτρισμό, τηλέφωνο).

– Η διαφήμιση της καλύτερης ζωής στην πόλη, που συγκινεί περισσότερο τους νέους.

– Η έλλειψη θέσεων εργασίας στην ύπαιθρο, αφού η βαριά βιομηχανία έχει συγκεντρωθεί στα αστικά κέντρα.

– Ο διοικητικός συγκεντρωτισμός: στην Αθήνα λειτουργούν τα κέντρα λήψης των αποφάσεων και γίνονται τα περισσότερα έργα υποδομής.

– Υποβάθμιση της εκπαίδευσης στην επαρχία: 1. έλλειψη σχολείων, με αποτέλεσμα λόγω καιρικών συνθηκών και επικίνδυνου οδικού δικτύου να είναι προβληματική η μεταφορά των μαθητών σε άλλες περιοχές. 2. Ελλείψεις στα σχολεία σε εκπαιδευτικό προσωπικό και υποδομή. 3. Έλλειψη φροντιστηρίων ξένων γλωσσών και σχολών μουσικής και χορού και ταλέντα παιδιών που δεν ανακαλύπτονται ποτέ. 4. Τα πανεπιστήμια και τα ΤΕΙ βρίσκονται μόνο στις πόλεις.

– Έλλειψη χώρων άθλησης και ψυχαγωγίας στην ύπαιθρο, με αποτέλεσμα οι νέοι να καθηλώνονται μπροστά στην τηλεόραση και να αποτελούνται πνευματικά: Απουσιάζουν οι πολιτιστικές δραστηριότητες (θεάματα, εκθέσεις, παραστάσεις, συναυλίες).

– Τα στερεότυπα, ο συντηρητισμός της επαρχίας και το κουτσομπολιό αναγκά-

ζουν τους νέους να καταφύγουν στις πόλεις, αναζητώντας την ανωνυμία.

– Η αδιαφορία του κράτους για την επαρχία: η Ελλάδα έχει διαιρεθεί σε κέντρο και επαρχία και το κράτος ενδιαφέρεται μόνο για το κέντρο. Θυμάται τα χωριά μόνο την παραμονή των εκλογών. Ιδιαίτερα η Βόρεια Ελλάδα βρίσκεται στο έλεος του Θεού. Μόνο σε τραγικά γεγονότα θυμούνται όλοι την επαρχία. Η ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 θεωρείται από τους Μακεδόνες ως επιτυχία του «αθηναϊκού κράτους» και εντείνει την αντιπαλότητα ανάμεσα στους βόρειους και τους νότιους Έλληνες, που ξεκινά από τα γήπεδα. Η Αθήνα έχει γίνει οικονομική δύναμη, κινεί τα νήματα και προσπαθεί να πλησιάσει το επίπεδο των άλλων ευρωπαϊκών πρωτευουσών, παραμελώντας τη Μακεδονία.

– Ανεπαρκής ιατροφαρμακευτική περίθαλψη για τους κατοίκους της υπαίθρου: τα νοσοκομεία είναι λίγα και μακριά από τον τόπο κατοικίας των ανθρώπων της υπαίθρου. Ένας αγροτικός γιατρός εξυπηρετεί δέκα χωριά.

– Οι μικροί κλήροι γης οι χαμηλές τιμές και η δυσκολία διάθεσης των αγροτικών προϊόντων, καθώς και η αστάθεια του αγροτικού εισοδήματος.

– Εκμετάλλευση από τους μεσάζοντες και τους μεγαλεμπόρους.

– Αυθαιρεσίες της Αγροτικής Τράπεζας, που είναι ανεξέλεγκτη. Οι αγρότες είναι χρεωμένοι και έχουν υποθηκεύσει τα περιουσιακά τους στοιχεία.

– Το κατεστραμμένο και επικίνδυνο οδικό δίκτυο που δεν επιτρέπει την άνετη επικοινωνία των χωριών με τις πόλεις. Το πρόβλημα είναι πιο έντονο για τα ορεινά χωριά και τα νησιά. Παλαιότερα, που υπήρχαν πολλές εταιρείες, υπήρχε συχνή συγκοινωνία. Τώρα όλα τα καράβια έχουν συγκεντρωθεί στα χέρια μιας εταιρείας, με αποτέλεσμα τις καθυστερήσεις στα δρομολόγια, την ανευθυνότητα, την αύξηση των δαπανών μεταφοράς εμπορευμάτων και των τιμών.

– Η ελλιπής αστυνόμευση και η έξαρση της εγκληματικότητας δημιουργούν κλίμα ανασφάλειας στους κατοίκους της υπαίθρου, το οποίο επιτείνουν και οι λαθρομετανάστες.

– Τα κυρίαρχα πρότυπα πλούτου, χλιδής, άνεσης, τα οποία προβάλλουν τα ΜΜΕ.

– Αδυναμία των πτυχιούχων να βρουν δουλειά στα χωριά τους.

– Φόβοι διεκδίκησης και βίαιης εισόδου των γειτόνων στις παραμεθόριες περιοχές, με μπερλιαστικές διαθέσεις, π.χ. στη Μακεδονία οι κάτοικοι ανησυχούν και είναι απογοητευμένοι από τη στάση μας απέναντι στη FYROM, καθώς δεν μπορέσαμε να διασώσουμε την εθνική μας τιμή. Επίσης, γιατί αδιαφορήσαμε και χάσαμε τη Β. Ήπειρο (δημιουργία Μεγάλης Αλβανίας).

– Σύμπλεγμα κατωτερότητας των κατοίκων των χωριών απέναντι στους κατοίκους των μεγαλουπόλεων.

Συνέπειες: Γήρανση και ερήμωση της υπαίθρου και, κυρίως, των παραμεθορίων περιοχών και των ακριτικών νησιών. Χωριά εξαφανίζονται από το χάρτη και τα νησιά ερημώνουν.

– Εγκατάλειψη της καλλιέργειας της γης, της αλιείας και της κτηνοτροφίας, με αποτέλεσμα τη μείωση της πρωτογενούς παραγωγής.

– Κλείσιμο σχολείων λόγω έλλειψης μαθητών.

– Δημογραφικό πρόβλημα. «Η Ελλάδα θα γίνει επαρχία της Αλβανίας». Προβλήματα στην εθνική μας άμυνα.

- Χωροταξική και αισθητική υποβάθμιση των πόλεων. Καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος, περιορισμός του πράσινου.
- Υπερπληθυσμός στις πόλεις, με αποτέλεσμα κακές συνθήκες διαβίωσης: έλλειψη στέγης, διαμονή σε τσιμεντένια μεγαθήρια, σε διαμερίσματα κλουβιά. Πρόβλημα ύδρευσης, αποχέτευσης, σκουπιδιών, μη επάρκειας των αντιπλημμυρικών έργων, κυκλοφοριακό χάος, ηχορύπανση.
- Απώλεια της ταυτότητας του ατόμου, αλλοτρίωση, μοναξιά, άγχος, ατομικισμός, απρόσωπες σχέσεις. Ο ξέφρενος ρυθμός της ζωής και ο περιορισμός του ελεύθερου χρόνου έχουν σοβαρές επιπτώσεις στη σωματική και ψυχική υγεία των ανθρώπων.
- Χάνεται το τοπικό χρώμα (μονοτονία στην ανοικοδόμηση), οι τοπικές παραδόσεις και οι παραδοσιακές αξίες, τα ήθη και τα έθιμα.
- Κορεσμός επαγγελματών στα αστικά κέντρα.
- Ανεργία: αναγκάζονται να κάνουν μια οποιαδήποτε δουλειά στην πόλη, με αποτέλεσμα την ανασφάλεια. Λίγοι είναι οι επιτυχημένοι παρά τις περισσότερες ευκαιρίες για αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχουν τα αστικά κέντρα.
- Βία, εγκληματικότητα, πορνεία, φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας, άνοση του παρασιτισμού, εκμετάλλευση, κερδοσκοπία.
- Το κράτος δεν μπορεί να λειτουργήσει σωστά (ανεπαρκή συστήματα υγείας και παιδείας) και να κάνει σωστό σχεδιασμό και προγραμματισμό.
- Ιδιαίτερα δύσκολες οι συνθήκες ζωής για την τρίτη ηλικία.

β. Προτάσεις

- Διοικητική αποκέντρωση. Μεταφορά κρατικών υπηρεσιών, που έχουν σχέση με την επαρχία, στην επαρχία (π.χ. το Υπουργείο Γεωργίας να μεταφερθεί στη Λάρισα) αύξηση των αρμοδιοτήτων της τοπικής αυτοδιοίκησης.
- Δίκαιη κατανομή των πόρων της ΕΕ.
- Να γίνουν δημόσια έργα στην επαρχία, για να μειωθεί η ανεργία: οδικές αρτηρίες, αεροδρόμια, λιμάνια, μετρό. Ολυμπιακές εγκαταστάσεις να γίνουν και στην επαρχία.
- Εξασφάλιση ικανοποιητικών συνθηκών παιδείας, υγείας, ψυχαγωγίας στην ύπαιθρο: ίδρυση σχολείων, πνευματικών κέντρων, κέντρων υγείας, νοσοκομείων. Κοινωνική πρόνοια για τους κατοίκους της επαρχίας (π.χ. ΚΑΠΗ).
- Μείωση του αριθμού των βιομηχανικών μονάδων στα αστικά κέντρα, κίνητρα για τη μεταφορά τους στην επαρχία.
- Επενδυτική πολιτική με στόχο την ανάπτυξη της υπαίθρου.
- Κίνητρα για την παραμονή των νέων στην επαρχία. Ενίσχυση των αγροτών.
- Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην επαρχία: αθλητικές εγκαταστάσεις, αίθουσες συναυλιών, θεάτρου, κινηματογράφου, βιβλιοθήκες με υπολογιστές και internet.
- Ίδρυση πανεπιστημιακών σχολών και κλινικών σε επαρχιακές κομοπόλεις κυρίως σε παραμεθόριες.
- Κίνητρα σε Έλληνες και ξένους επιχειρηματίες για επενδύσεις σε ακριτικές περιοχές.
- Καλύτερη αστυνόμευση, μέτρα για την ασφάλεια των κατοίκων της υπαίθρου.

- Παροχή ρεύματος και τηλεφώνου και στο πιο απομακρυσμένο χωριό. Δίκτυα ύδρευσης και άρδευσης παντού.
- Προβολή της επαρχίας από τα ΜΜΕ, όχι μόνο των παραλιών.
- Να δημιουργηθούν αγροτοπόλεις με πλήρες συγκοινωνιακό δίκτυο, με σύγχρονες γεωργικές, δασικές και κτηνοτροφικές μονάδες με τη βοήθεια του κράτους και με αναβαθμισμένο επίπεδο ζωής. Προστασία της αλιείας.
- Βελτίωση των συγκοινωνιών, ιδίως στα νησιά. Δημιουργία περισσότερων ελικοδρομιών. Αναβάθμιση του ναυτικού επαγγέλματος. Επέμβαση του κράτους, ώστε να μην παίζουν οι πλοιοκτήτες με τις τύχες και τα νεύρα των νησιωτών.
- Μετάθεση των φεστιβάλ από την Αθήνα στην περιφέρεια.
- Όλοι, και κυρίως οι πολιτικοί, να σκεφτόμαστε πως τα χωριά δεν είναι απλές κουκίδες στο χάρτη, αλλά είναι ζωή και άνθρωποι. Είναι οι αιμοδότες των μεγάλων πόλεων.
- Οι θέσεις εργασίας στις βιομηχανικές μονάδες της περιφέρειας να καλύπτονται από ντόπιους και όχι από αλλοδαπούς.
- Πολιτισμική αναβάθμιση της επαρχίας.
- Ίδρυση πολιτιστικών συλλόγων και μουσείων, για να φέρουν τους νέους πιο κοντά στην παράδοση και τον πολιτισμό του τόπου τους.
- Ίδρυση οργανισμών και συλλόγων προστασίας του περιβάλλοντος, στελεχωμένων, κυρίως από μαθητές, που θα γίνουν οι συνειδητοποιημένοι πολίτες του αύριο.

2. ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ - ΣΧΕΔΙΟ «ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ»

α. Επιστημόνες

- Το σχέδιο "Καποδίστριας" δημιούργησε νέες θέσεις εργασίας, νέες υπηρεσίες και περιόρισε τον τοπικισμό. Αναζωογονήθηκαν τα μικρά χωριά.
- Αρνητικές όψεις του σχεδίου: συγκεντρωτισμός, μη προβολή τοπικών θεμάτων, έριδες, ατυχείς συνενώσεις, αδιαφορία Τοπικών Συμβουλίων, δυσλειτουργία.

β. Προτάσεις

- Ανασύσταση και βελτίωση του σχεδίου.
- Να βοηθήσουν οι κάτοικοι για την επιτυχία του.
- Αίσθημα ευθύνης από τους τοπικούς άρχοντες.
- Μεταφορά αρμοδιοτήτων και πόρων στην τοπική αυτοδιοίκηση.

3. ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΝΕΩΝ

α. Επιστημόνες

- Ο θεσμός εφαρμόστηκε για πρώτη φορά στην Καλαμαριά.
- Συμμετέχουν όλοι οι φορείς και στόχο έχουν τη δραστηριοποίηση των νέων.

- Έχουν τη μορφή αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρίας.
- Τα παιδιά συμμετέχουν, για να κάνουν παρέα: π.χ. έγινε συνέδριο στην Κύπρο με συμμετοχή δημοτικών συμβουλίων νέων (ΔΗΣΥΝ) και από την Ελλάδα.
- Στα σχολεία υπάρχει άγνοια για το θεσμό αυτό.

β. Προτάσεις

- Να μην υπάρχουν διαμάχες ανάμεσα στα όργανα των ΟΤΑ.
- Να δοθούν κίνητρα στους ΟΤΑ για σύσταση δημοτικών συμβουλίων νέων.
- Η σύστασή τους να εξαρτάται από τους πολιτιστικούς φορείς.
- Να είναι προαιρετική η συμμετοχή εκπροσώπων των δήμων.
- Να ψηφιστεί νόμος για τα δημοτικά συμβούλια νέων και να γίνουν γνωστά στους νέους με ενημέρωση στα σχολεία.

4. ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

α. Επισημάνσεις

- Η κακοδιοίκηση από τη γένεση του Ελληνικού Κράτους, λόγω του χαμηλού επιπέδου του λαού, του αυταρχισμού και του συγκεντρωτισμού, της ευνοιοκρατίας, της οικονομικής και κοινωνικής υπανάπτυξης.
- Και σήμερα η δημόσια διοίκηση δεν είναι παραγωγική.

Αίτια:

- Η αναχρονιστική και πολύπλοκη νομοθεσία.
- Η γραφειοκρατία, που θέτει εμπόδια.
- Το ωράριο των δημοσίων υπηρεσιών, η δυσθυμία των δημοσίων υπαλλήλων και η κακή και ανυπόμονη συμπεριφορά των πολιτών.
- Η μονιμότητα και οι χαμηλές αμοιβές των δημοσίων υπαλλήλων.
- Η άγνοια, η έλλειψη κινήτρων, οι αδικαιολόγητες απουσίες των υπαλλήλων και η ενασχόληση με τα προσωπικά τους σε ώρα εργασίας. Ο συγκεντρωτισμός.

β. Προτάσεις

- Οι δημόσιες υπηρεσίες να λειτουργούν σωστά, άμεσα και δίκαια για ουσιαστική εξυπηρέτηση του πολίτη.
- Να συγκροτηθεί «Μόνιμη Επιτροπή Ανανέωσης των Θεσμών».
- Άρση της μονιμότητας και έλεγχος της συμπεριφοράς των δημοσίων υπαλλήλων.
- Αξιολόγηση των υπαλλήλων και αμοιβές ανάλογα με την απόδοσή τους. Προώθηση των ικανών στις κατάλληλες θέσεις.
- Παρακολούθηση ενημερωτικών σεμιναρίων, ανταλλαγές με το εξωτερικό και μετεκπαίδευση στο εξωτερικό για γνώση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας.
- Πρόσληψη επαρκούς προσωπικού με εξετάσεις και «συνέντευξη».
- Αποκέντρωση αρμοδιοτήτων. Οι κεντρικές υπηρεσίες να έχουν μόνο επιτελικό χαρακτήρα.

– Οργάνωση υπηρεσιών με τεχνολογικό εξοπλισμό και στελέχωσή τους με προσωπικό υψηλών προσόντων.

5. ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

α. Επισημάνσεις

– Οι πρώτες κοινωνίες ήταν μητριαρχικές. Αργότερα, όμως, και για πολλούς αιώνες η θέση της γυναίκας ήταν υποβαθμισμένη. Πολύ αργά αναπτύχθηκε ο φεμινισμός και ήρθε η διακήρυξη της ισότητας των δύο φύλων.

– Το φεμινιστικό κίνημα πρόσφερε πολλά, όμως, μερικές φορές έφτασε σε ακρότητες και μετατράπηκε σε ανταγωνισμό των δύο φύλων.

– Μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο οι γυναίκες, στις αναπτυγμένες χώρες, απέκτησαν ίσα δικαιώματα με τον άνδρα, όπως στην εκπαίδευση, δυνατότητα άσκησης των ίδιων επαγγελμάτων, ανέπτυξαν πολιτική δραστηριότητα.

– Παρόλα αυτά και σήμερα η θέση της γυναίκας είναι υποβαθμισμένη σε πολλές χώρες της Ασίας και της Αφρικής (Σομαλία, Κίνα, Ινδίες, φανατικές μουσουλμανικές χώρες). Αλλά και στις δυτικές χώρες –και στην Ελλάδα– μπορεί οι γυναίκες να είναι νομικά ισότιμες με τους άνδρες, στην πραγματικότητα όμως είναι θύματα διακρίσεων: υπάρχουν προκαταλήψεις σε βάρος τους και στο χώρο της εργασίας (όχι ίσες ευκαιρίες, άνισες αμοιβές για ίση εργασία, σεξουαλική παρενόχληση, σεξιστική αντιμετώπιση) αλλά και στην οικογένεια (περιορισμός, διαφορετική διαπαιδαγώγηση) και στην κοινωνία (αντιμετωπίζεται ως ασθενές φύλο, ενώ συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή). Δεν την εμπιστεύονται εύκολα, αν και θα έπρεπε να έχει εξέχουσα θέση, γιατί συντελεί στην αναπαραγωγή. Χειρότερη είναι η θέση της σε πολλά μέρη της επαρχίας, όπου τη μεγαλώνουν, για να παντρευτεί.

– Άγος της εποχής μας η εκμετάλλευση και η εξώθηση στην πορνεία πολλών γυναικών από τις Ανατολικές Χώρες.

– Παρατηρείται μικρή συμμετοχή των γυναικών στις ένοπλες δυνάμεις, αν και σήμερα λόγω τεχνολογίας μπορούν πιο εύκολα να ανταποκριθούν, αλλά και περιορισμένη εκπροσώπηση στη Βουλή. Η Σχολή Ευελπίδων δέχεται πολύ λίγες γυναίκες.

– Στο χώρο του θεάματος οι γυναίκες αντιμετωπίζονται ως άτομα που σκοπό έχουν να εξυπηρετήσουν την ανδρική επιθυμία. Ο επιτυχημένος ρόλος της γυναίκας ως οικοδέσποινας, μάνας, νοικοκυράς, συζύγου παρουσιάζεται ως υπηρετικός του άνδρα.

– Οι διαφημίσεις και τα ΜΜΕ υπονομεύουν την ισότητα, αναπαράγοντας πρότυπα άλλων εποχών, την εικόνα της γυναίκας που προσπαθεί να «τυλίξει τον άνδρα», είτε με την ομορφιά της είτε με την οικονομική της δύναμη. Τα τρόφιμα και τα απορρυπαντικά απευθύνονται στις γυναίκες, ενώ τα αυτοκίνητα και τα εργαλεία στους άνδρες.

– Στο εργασιακό ή στο οικογενειακό τους περιβάλλον, πολλές φορές, αντιμετωπίζουν την άσκηση βίας, σωματικής ή ψυχολογικής, επάνω τους.

– Ενώ ο Χριστός δίδαξε την ισότητα, η σημερινή Εκκλησία δεν τη δέχεται, αφού οι γυναίκες δεν μπορούν να γίνουν ιερείς.

- Ευθύνη για την ουσιαστική ανισότητα έχουν:
- Η πολιτεία και οι πολιτικοί που για λόγους ψηφοθηρικούς υπόσχονται πράγματα που μετά δεν τα τηρούν.
- Τα ΜΜΕ και οι διαφημίσεις που εξευτελίζουν τη γυναίκα και την παρουσιάζουν ματαιόδοξη και φιλάρεσκη.
- Η ίδια η γυναίκα που ως μάνα μεγαλώνει διαφορετικά το αγόρι από το κορίτσι.
- Ο άνδρας δε θέλει να χάσει τα κεκτημένα.
- Η χειραφέτηση της γυναίκας είναι δείγμα πολιτισμού. Δεν είναι βέβαιο όμως, ότι την έκανε ευτυχισμένη, γιατί έχει φορτωθεί υπερβολικά, γιατί εργάζεται και έξω από το σπίτι και σ' αυτό.

β. Προτάσεις

- Να μην υπάρχει ένταση και ανταγωνισμός ανάμεσα στα δύο φύλα, αλλά συνεργασία και κατανόηση. Μοίρασμα ευθυνών στην οικογένεια.
- Η γυναίκα να μην αρνηθεί την κοινωνική της δράση, αλλά να μη διαλύσει και την οικογένεια. Να συνειδητοποιήσει το ρόλο και την αξία της.
- Περιορισμός της προβολής κυρίαρχων στερεότυπων για τις διαπροσωπικές σχέσεις. Έλεγχος της προβολής της εικόνας της από τα ΜΜΕ.
- Εξίσωση των φύλων σε κάποιες ανδροκρατούμενες σχολές.
- Νέα εκπαιδευτικά προγράμματα από το δημοτικό, που να καλλιεργούν ειλικρινείς ανθρώπινες σχέσεις.
- Να καταργηθεί ο εορτασμός της «Ημέρας της Γυναίκας» και να αντικατασταθεί με τη «Γιορτή του Ανθρώπου».
- Εξίσωση των αμοιβών ανδρών και γυναικών. Ίσες ευκαιρίες εργασίας και για τα δύο φύλα. Συμμετοχή των γυναικών στα κοινά σε αριθμό ίσο με τους άνδρες.
- Στην επιστήμη να μην αντιμετωπίζονται οι γυναίκες με επιφύλαξη.
- Προστασία της μητρότητας. Μείωση ωραρίου ή επιλογή ωραρίου στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα για τις μητέρες. Δημόσιοι παιδικοί σταθμοί. Πληρωμή αδειών εγκυμοσύνης από το κράτος. Σύνταξη στις μητέρες.
- Να γίνουν Κέντρα στήριξης ανύπαντρων μητέρων. Να δίνονται επιδόματα στις άπορες μητέρες και ιδιαίτερα στις ανύπαντρες.
- Προσφορά βοήθειας στις καταπιεσμένες γυναίκες της Ασίας και της Αφρικής, κυρίως στις γυναίκες της Περσίας.
- Εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας για πλήρη νομική εξίσωση των δύο φύλων και διαρκής αγώνας της γυναίκας για διεκδίκηση των δικαιωμάτων της. Τα παιδιά να φέρουν και το επώνυμο της μητέρας.
- Αυστηρές ποινές για βιασμό, μαστροπεία, σεξουαλική παρενόχληση. Οικονομική και ψυχολογική υποστήριξη κακοποιημένων γυναικών. Κινητοποίηση της αστυνομίας για την εξάρθρωση αδίστακτων κυκλωμάτων μαστροπών.
- Και οι γυναίκες να υπηρετούν στο στρατό, γιατί αντέχουν περισσότερο βιολογικά παρά τη μικρότερη μυϊκή τους δύναμη.
- Οι γυναίκες να μη μιμούνται άκριτα τους άνδρες, να μην προσκολλώνται σ' αυτούς και να μη βλέπουν το γάμο ως εναλλακτική λύση στην επαγγελματική αποτυχία.

- Συμπαράσταση στην αγρότισσα. Σεμινάρια για τις ανεκπαιδευτες γυναίκες της υπαίθρου.
- Οι γυναίκες να γίνονται και ιερείς και πιλότοι.
- Άμεση κινητοποίηση των οργανισμών ανθρωπίνων δικαιωμάτων για την εξασφάλιση της ισότητας των δύο φύλων παντού.

6. ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΜΜΕ

α. Επισημάνσεις

- «Κανείς σήμερα δεν αμφισβητεί τον αποφασιστικό ρόλο της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου στην πολιτική ζωή της χώρας».
- Τα ΜΜΕ, ηλεκτρονικά και έντυπα, ενημερώνουν, μορφώνουν, ψυχαγωγούν, διαπαιδαγωγούν, προλαβαίνουν και αποκαλύπτουν σφάλματα και σκάνδαλα, κρίνουν και ελέγχουν την εξουσία, στηρίζουν το πολίτευμα και προβάλλουν τα αιτήματα των πολιτών και τις διεκδικήσεις των εργαζομένων.
- Η ελευθερία της έκφρασης είναι προϋπόθεση της δημοκρατίας.
- Κυκλοφορούν πολλές εφημερίδες και περιοδικά ποικίλης και εξειδικευμένης ύλης.
- Αρνητικά των ΜΜΕ:
- Ελέγχονται από τους ισχυρούς του χρήματος ή από τους κυβερνώντες και είναι ισχυρό όπλο στα χέρια τους. Εξυπηρετούν πολιτικά ή οικονομικά συμφέροντα.
- Παραπληροφορούν και προπαγανδίζουν, επιβάλλοντας θρησκευτικές ή πολιτικές πεποιθήσεις.
- Συκοφαντούν θεσμούς και πρόσωπα χάριν συμφερόντων (κίτρινος τύπος).
- Κατευθύνουν την πληροφόρηση, υποβαθμίζουν την κριτική σκέψη, δε σέβονται την αλήθεια και την ιδιωτική ζωή των πολιτών.
- Κακοποιούν τη γλώσσα μας, προκαλώντας πλήγμα στη γλωσσική μας παιδεία.
- Αυξάνουν την εγκληματικότητα, γιατί προβάλλουν τη βία και ηρωοποιούν εγκληματίες. Τρομολαγνεία, σκανδαλοθηρία και δραματοποίηση των γεγονότων είναι τα συστατικά των προγραμμάτων τους.
- Προβάλλουν αρνητικά πρότυπα. Καλλιεργούν τον ατομικισμό.
- Προβάλλουν προγράμματα κακής ποιότητας (ανόητες σειρές, όπως οι βραζιλιάνικες και άλλα εξωπραγματικά θέματα) που δεν λαμβάνουν καθόλου υπόψη το παιδί. Ακόμη προβάλλουν και πολλές διαφημίσεις, καλλιεργώντας τον καταναλωτισμό που οδηγεί στην ψυχική και σωματική υποδούλωση. Δημιουργούν μια γενιά χωρίς ήθη και αρχές.
- Σπανίζουν οι εκπομπές ποιότητας και τα ντοκυμαντέρ και δεν προβάλλονται τα επιτεύγματα της επιστήμης και της έρευνας, η τέχνη, το βιβλίο, ο πολιτισμός. Επίσης δεν καλύπτουν επαρκώς τα αθλητικά γεγονότα.
- Εξευτελίζουν τον άνθρωπο και εμπορεύονται τον ανθρώπινο πόνο με τα «ριάλιτο σόου». Παραμορφώνουν τη γυναικεία προσωπικότητα, προβάλλουν τη χαζή, βασανισμένη, υστερική, φιλάρεσκη γυναίκα.
- Απορροφούν τον ελεύθερο χρόνο μας και συμβάλλουν στην αποξένωση.

Απομακρύνουν τα παιδιά από τη φύση, το παιχνίδι, την κίνηση, τη μελέτη, το βιβλίο. Έτσι τους στεγνώνουν τη φαντασία και τη δημιουργικότητα.

– Αποπροσανατολίζουν το λαό από τα πραγματικά του προβλήματα, τον χειραγωγούν και τον μαζοποιούν, τον αποχαυνώνουν και τον αποκοιμίζουν πνευματικά: «Τεχνική ύπνου με ανοιχτά μάτια». «Λειτουργούν σαν ένα είδος μαλακού ναρκωτικού, που όλοι θέλουν να το αποφύγουν και όλοι το κυνηγούν, για να μην τους λείψει».

– Καταπατούν ή παρερμηνεύουν την ελευθερία της έκφρασης και τη δημοκρατία.

– Αλλοιώνουν την παράδοση και την εθνική μας ταυτότητα. Προβάλλουν τον αμερικανικό τρόπο ζωής: ο πλούτος φέρνει ευτυχία.

– Πολλοί δημοσιογράφοι έχουν χαμηλό επίπεδο παιδείας και ποιότητας και δεν εφαρμόζουν τη δεοντολογία. Στο κυνήγι της θεαματικότητας προβάλλουν ειδήσεις χωρίς προηγουμένως να τις έχουν διασταυρώσει ή παραβιάζουν τους νόμους.

– Οι σχέσεις ΜΜΕ και πολιτικής εξουσίας –διαπλοκή– γεννούν και τροφοδοτούν την παθογένεια του δημόσιου βίου.

– Προωθούν το ρατσισμό, τον εθνικισμό και την κυρίαρχη ιδεολογία. Αναπαράγουν τις κοινωνικές ανισότητες, τις προλήψεις, τις προκαταλήψεις, τα στερεότυπα.

– Υποκαθιστούν τη δικαστική εξουσία.

– Καθορίζουν τι πρέπει να θυμόμαστε και τι να ξεχνάμε.

– Με τις «ροζ αγγελίες» και τα «ροζ τηλέφωνα» εκμεταλλεύονται, εκπορνεύουν και καταστρέφουν τη νεολαία και προκαλούν οικογενειακά δράματα με τους λογαριασμούς του ΟΤΕ.

– Το διαδίκτυο αποτελεί όνειρο ή εφιάλη;

– Το μεγαλύτερο μέρος των πληροφοριών του αναφέρεται σε πορνογραφικό υλικό με αποδέκτες ανήλικους κάτω των 15 ετών.

– Προωθείται η βία, και το παιδί τη συνηθίζει τόσο πολύ που τη θεωρεί φυσιολογική.

– Υπάρχουν ιστοσελίδες με φωτογραφίες νεκροτομών και χρήσης ναρκωτικών και άλλες κινουμένων σχεδίων παιχνιδιών, μέσω των οποίων ο χρήστης του διαδικτύου μπορεί να «δολοφονήσει» μαθητές, καθηγητές ή να εισβάλει οπλισμένος σε ένα γήπεδο.

– Το διαδίκτυο αφαιρεί από τους νέους το ρομαντισμό. Ο κόσμος και τα όνειρά τους κλείνονται σε ένα πληκτρολόγιο, μια οθόνη και μια κεντρική μονάδα.

– Οι «χάκερς», οι παράνομοι του διαδικτύου, δίνουν στους έφηβους την εντύπωση των υπερασπιστών του δικαίου, αλλά στην ουσία υπηρετούν συμφέροντα ή μανιοκαταστροφικές τάσεις.

– Η πειρατεία στο χώρο της μουσικής, που προβάλλεται από τα ηλεκτρονικά μέσα, έχει πάρει τεράστιες διαστάσεις, δεν μπορεί να ελεγχθεί, με αποτέλεσμα να καταπατώνται τα πνευματικά δικαιώματα των δημιουργών.

– Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει στη διαφήμιση, που προβάλλεται, κυρίως μέσω των ΜΜΕ.

– Αίτια της δημιουργίας της είναι: η τεχνολογική πρόοδος που προκάλεσε αύξηση της παραγωγής, ο μεγάλος ανταγωνισμός –πολλές επιχειρήσεις, πολλά

ομοειδή προϊόντα—, η επιθυμία μεγιστοποίησης του κέρδους.

– Θετικά της: η ενημέρωση του καταναλωτή, η βελτίωση της ποιότητας και η αύξηση της παραγωγής των προϊόντων, η δημιουργία νέων επαγγελματιών και θέσεων εργασίας, η ανάπτυξη του εμπορίου και της εθνικής οικονομίας είναι ο κυριότερος πόρος των ΜΜΕ.

– Αρνητικά της: περιορίζει την ελευθερία της βούλησης του ανθρώπου, τον αλλοτριώνει, τον κάνει υπερκαταναλωτή με επίπλαστες ανάγκες, του δημιουργεί άγχος, αδιαφορία για το κοινωνικό γίνεσθαι, λανθασμένα πρότυπα, τυποποιημένη συμπεριφορά, «διαφθείρει» και «αποπλανά», γιατί ψυχολόγοι και κοινωνιολόγοι κατευθύνουν τις εκστρατείες της, αυξάνει το κόστος των προϊόντων, που τελικά πληρώνει ο καταναλωτής.

– Με τα ΜΜΕ συνδέονται και οι δημοσκοπήσεις, που απεικονίζουν και καταγράφουν την κοινή γνώμη και βασίζονται στη στατιστική θεωρία. Οι εταιρίες δημοσκοπήσεων έχουν θεσπίσει και τηρούν κανόνες δεοντολογίας.

β. Προτάσεις

– Να βελτιωθούν τα ΜΜΕ, αλλά όχι με λογοκρισία. Πρέπει να υπάρχει ελευθερία του τύπου.

– Κρατική εποπτεία στην τηλεόραση, συγκρότηση επιτροπών ελέγχου προγράμματος.

– Έλεγχος των ΜΜΕ και από την κοινή γνώμη.

– Διεύρυνση των μελών του Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου.

– Νόμοι να ορίζουν το θεματικό περιεχόμενο των εκπομπών, των ειδήσεων, των διαφημίσεων.

– Σωστή και αντικειμενική ενημέρωση, παρουσίαση ουσιαστικών ειδήσεων, όχι ειδήσεις σε τίτλους. Όχι παραπληροφόρηση και διαστρέβλωση της αλήθειας. Πλουραλισμός.

– Ποικιλία προγραμμάτων: όχι εκπομπές με στερεότυπα, βία και σεξ, αλλά προβολή θεμάτων επιμορφωτικών: υγεία, πολιτισμός, τέχνες, επιστήμες. Να γίνουν τα ΜΜΕ είδος σχολείου. Να μπουν στην υπηρεσία του ανθρώπου και του πολιτισμού. Στόχος των προγραμμάτων να είναι η καλλιέργεια αξιών, η ανάπτυξη της ευαισθησίας και της καλαισθησίας.

– Να γίνει υποχρεωτική η εκπαιδευτική τηλεόραση και στα ιδιωτικά κανάλια. Να οργανώνεται από ειδικούς οργανισμούς σε συνεργασία με το σχολείο και να αποτελεί συμπλήρωμά του.

– Σεβασμός στην ιδιωτική ζωή των πολιτών και στην προσωπικότητα της γυναίκας.

– Απαγόρευση προβολής εκπομπών που δείχνουν την ανθρώπινη μιζέρια.

– Προβολή θετικών προτύπων ζωής, όπως οι άνδρες της ΕΜΑΚ, οι γιατροί χωρίς σύνορα, οι πνευματικοί άνθρωποι, οι επιστήμονες.

– Το σχολείο να διαπλάθει πολίτες με κρίση, για να μη γίνονται παθητικοί θεατές. Οι γονείς να ωθούν τα παιδιά τους σε δημιουργικές δραστηριότητες, όπως το διάβασμα λογοτεχνικών βιβλίων.

– Να προωθηθεί το ραδιόφωνο. Οι ραδιοφωνικοί σταθμοί να παρέχουν ραδιοφωνικό χρόνο στους νέους.

– Δυναμική αντίδραση των τηλεθεατών με μείωση της τηλεθέασης.
«Σαμπο-

τάζ» στα σκανδαλοθηρικά έντυπα. «Αν δεν μπορούμε να κλείσουμε το «χαζοκούτι», μπορούμε να αλλάξουμε κανάλι».

– Ευσυνείδητοι και μορφωμένοι δημοσιογράφοι με επαγγελματικό ήθος να τηρούν τη δεοντολογία. Οι επαγγελματικές ενώσεις τους να τιμωρούν αυστηρά όσους δημοσιογράφους παρεκτρέπονται.

– Ειδικευμένοι κοινωνιολόγοι, ψυχολόγοι, παιδοψυχολόγοι και φιλόλογοι να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στα κανάλια.

– Αποδέσμευση των ΜΜΕ από οικονομικούς και πολιτικούς παράγοντες. Περιορισμός της εξουσίας τους. Σκοπός τους να είναι η προαγωγή και η ενημέρωση των πολιτών και όχι η κερδοσκοπία. Χρηματικά βραβεία για τα καλύτερα προγράμματα.

– Εισαγγελική παρέμβαση και ποινική δίωξη των ΜΜΕ που παρανομούν ή που φιλοξενούν «ροζ αγγελίες».

– Οι διευθυντές των καναλιών να οργανώνουν το πρόγραμμα, λαμβάνοντας υπόψη τις συνήθειες του μέσου τηλεθεατή.

– Έκσυγχρονισμός των μηχανημάτων με κρατική επιχορήγηση.

– Τα ΜΜΕ να προωθούν το διάλογο χωρίς συμφέροντα και σκοπιμότητες.

– Η χορήγηση άδειας τηλεοπτικού σταθμού να γίνεται με πολύ αυστηρά κριτήρια.

– Να ψηφιστεί κώδικας δεοντολογίας για τις διαφημίσεις. Να καταργηθούν οι διαφημίσεις μέντιουμ και αστρολόγων και οι άσεμνες. Σεβασμός της προσωπικότητας της γυναίκας και του παιδιού από τους διαφημιστές.

– Περιορισμός των διαφημίσεων, απαγόρευση των διαφημίσεων των αλκοολούχων ποτών και της πολιτικής διαφήμισης. Να μη γίνονται οι εκλογές «σόου».

– Αφύπνιση, εγρήγορση και ενεργοποίηση των πνευματικών ανθρώπων.

– Τα ΜΜΕ να βοηθήσουν στον περιορισμό των προκαταλήψεων και του ρατσισμού.

– Ο λαός να εγκαταλείψει τη μοιρολατρία του και να μην καταναλώνει ό,τι του προσφέρουν οι ...«μιντιάδες».

– Σωστή χρήση της γλώσσας από τους παρουσιαστές και τους διαφημιστές.

– Το Υπουργείο Τύπου να υποχρεώσει τα κανάλια να έχουν ελληνικά ονόματα και να ενισχύει οικονομικά τα ΜΜΕ της επαρχίας.

– Να προφυλαχθούν τα νιάτα από την κακή χρησιμοποίηση του διαδικτύου.

– Να δηλώνει το κάθε άτομο την είσοδό του στο διαδίκτυο, για να περιοριστεί η χρήση από τους ανήλικους.

– Να κινούνται οι ανήλικοι στον κυβερνοχώρο μόνο με την έγκριση των γονέων τους.

– Να θεσπιστεί νομοθεσία με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις αυτών που μπαίνουν στον κυβερνοχώρο.

– Να μάθουν οι νέοι πώς θα ψάχνουν για γνώση και να χρησιμοποιούν ορθολογικά τα μέσα πληροφόρησης.

– Το διαδίκτυο να λειτουργεί μέσα από το δρόμο της ελευθερίας και της δημοκρατίας αλλά με περιορισμούς.

7. ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑ - ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

α. *Επισημάνσεις*

– Μεγάλη η αύξηση της εγκληματικότητας στην Ελλάδα. Η αστυνομία αδρανεί.

– Οι άνθρωποι πολλές φορές παίρνουν το νόμο στα χέρια τους, γιατί η αστυνομία δεν μπορεί να προστατεύσει τη ζωή και την περιουσία τους από τους κοινούς κακοποιούς και τους αναρχικούς.

– Μεγάλο μερίδιο στην εγκληματικότητα αναλογεί στους αλλοδαπούς, που, όταν δε βρίσκουν δουλειά, γίνονται εγκληματίες.

– Η αστυνομία ασκεί, κυρίως, κατασταλτικό έργο, δεν έχει την εμπιστοσύνη του λαού, αδυνατεί να προστατεύσει τους πολίτες από το έγκλημα.

Αίτια των προβλημάτων:

– Υπεύθυνη της δυσλειτουργίας η εκάστοτε κυβέρνηση.

– Υπάρχουν ελλείψεις υποδομής.

– Γίνεται σκόπιμη προβολή παραπτωμάτων αστυνομικών από τα ΜΜΕ για λόγους τηλεθέασης.

– Οι ίδιοι οι αστυνομικοί είναι απροστάτευτοι.

– Η ελλιπής φρούρηση των συνόρων. Κυρίως η επαρχία υποφέρει από τη δράση αλλοδαπών κακοποιών. Οι πολίτες δεν νιώθουν ασφαλείς ούτε μέσα στα σπίτια τους. Καθημερινό φαινόμενο οι διαρρήξεις σπιτιών.

– Μεγάλο πρόβλημα η διαφθορά στην αστυνομία.

– Αστυνομικοί προστατεύουν μαγαζιά και έναντι χρημάτων καλύπτουν τις παραβάσεις τους. Τα μισά μαγαζιά δεν έχουν καν άδεια λειτουργίας.

– Αστυνομικοί καλύπτουν παράνομο τζόγο ή διακινούν ναρκωτικά.

– Η ελληνική κοινωνία κατηγορεί όλο το σώμα των αστυνομικών και θεωρεί πως παραπαίει, επειδή κάποια μέλη της αυτομολούν στο χώρο του εγκλήματος. Δεν ασχολούνται, όμως, με την πλειοψηφία των αστυνομικών. Η ζωή τους είναι δύσκολη, προστατεύουν τον ελληνικό λαό, ενώ αφήνουν απροστάτευτη την οικογένειά τους. Αντιμετωπίζουν την Κυριακή τα επεισόδια στα γήπεδα και τη Δευτέρα τα επικριτικά σχόλια, ενώ πικραίνονται, όταν τους αποκαλούν «μπάτσους». Οι πολίτες κάνουν αυθαίρετες αξιολογήσεις και γενικεύσεις και βρίζουν τους αστυνομικούς, αλλά στην ανάγκη στην αστυνομία θα τρέξουν. Κανείς δεν ασχολείται με τους πενιχρούς μισθούς των αστυνομικών.

– Δεν επιτρέπεται στους αστυνομικούς να χρησιμοποιούν όπλο. Όταν το χρησιμοποιούν, για να προστατεύσουν τους πολίτες ή τη δική τους ζωή, τους αποκαλούν «φονιάδες», αντί να τους παρασημοφορούν.

– Ιδιαίτερα προβλήματα που συνδέονται με τη δημόσια ασφάλεια είναι τα τροχαία ατυχήματα, για τα οποία μερίδιο ευθύνης αντιστοιχεί και στην αστυνομία (Τροχαία). Ένα άλλο είναι το ζήτημα των κροτίδων, που στο βωμό του συμφέροντος έχουμε εξαιτίας τους θύματα τη Μ. Εβδομάδα, χωρίς η αστυνομία να επεμβαίνει.

– Μεγάλο πρόβλημα που συνδέεται με τη δημόσια τάξη είναι και το θέμα της τρομοκρατίας, η οποία έχει λάβει, στις μέρες μας, τεράστιες διαστάσεις σε όλες τις χώρες.

Αίτια της εκδήλωσης τρομοκρατικών ενεργειών είναι ο κυνισμός και η υποκρι-

σία των κυβερνώντων, οι πόλεμοι, η ύπαρξη λαών υπόδουλων ή χωρίς πατρίδα, τα τσιμεντένια κτήρια, οι χωματερές, το περιβάλλον.

– Επιδιώξεις των τρομοκρατών: άσκηση πίεσης, καταρράκωση του κύρους του κράτους, η ανατροπή του καθεστώτος, η πρόκληση του διεθνούς ενδιαφέροντος.

– Η τρομοκρατία δεν έχει κανένα ηθικό έρεισμα, εκτός αν πρόκειται για υπόδουλους και κάτω από καταπιεστικά καθεστώτα λαούς.

– Η τρομοκρατία είναι βόλεμα και εύκολη λύση για όσους παραιτούνται από τον αγώνα της ζωής. Οι τρομοκράτες μισούν την ευαισθησία των άλλων.

β. Προτάσεις

– Να ταρακουνηθεί η αστυνομία που ξέχασε το ρόλο της. Να της δοθεί όση ελευθερία δράσης χρειάζεται, για να μας προστατεύει και να μη φοβόμαστε να κυκλοφορήσουμε στους δρόμους.

– Η πολιτεία να καλύψει τις ελλείψεις και να επιβραβεύει τις προσπάθειες της αστυνομίας. Να μην επεμβαίνει, όμως, στην ιεραρχία της.

– Να προσλαμβάνονται νέοι αστυνομικοί με αξιοκρατικά κριτήρια και να εκπαιδεύονται σωστά.

– Να διώξουν από το σώμα τους επίορκους αστυνομικούς, αφού πρώτα βεβαιωθούν για τα παραπτώματά τους.

– Αύξηση των μισθών των αστυνομικών προς αποτροπή της διαφθοράς.

– Να αναλαμβάνουν ικανοί αξιωματικοί την ηγεσία του Σώματος. Αξιοκρατία στις προαγωγές.

– Να είναι πιο συγκρατημένοι οι φίλαθλοι στα γήπεδα και να οδηγούνται στο αυτόφωρο οι ταραξίες.

– Οι αστυνομικοί να πυροβολούν μόνο σε αυτοάμυνα.

– Να οργανώνει η αστυνομία επιχειρήσεις για την απομάκρυνση των αλλοδαπών που βρίσκονται παράνομα στη χώρα μας.

– Μεγαλύτερη αστυνόμευση των δρόμων, θέσπιση σωστών ορίων ταχύτητας, για να μειωθούν τα τροχαία.

– Κατάσχεση από την αστυνομία των κροτίδων, έρευνα των πηγών προμήθειας.

– Να ληφθούν μέτρα ασφάλειας στους ιερούς ναούς.

– Να αντιμετωπισθούν τα αίτια που προκαλούν την τρομοκρατία.

– Διεθνής συνεργασία και κοινά μέτρα από τις κυβερνήσεις, αφού ξεκαθαρίσουν την έννοια του όρου «τρομοκρατία».

8. ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ

α. Επισημάνσεις

– Η συνθήκη Σέγκεν επιτάσσει την ελεύθερη διακίνηση των πολιτών στην Ε.Ε. μετά την κατάργηση των συνόρων. Όμως, η δική μας χώρα δεν έχει χερσαία σύνορα με την Ε.Ε. Έτσι, από τα χερσαία σύνορά της, αλλά και από τα θαλάσσια, εισρέουν πολλοί παράνομοι μετανάστες. Ο αριθμός τους είναι τόσο μεγάλος, που οι Έλληνες νοιώθουν ξένοι στον τόπο τους και, εξαιτίας της

εγκληματικής συμπεριφοράς πολλών από αυτούς, ζουν σε ένα καθεστώς φόβου.

– Οι αλλοδαποί στη χώρα μας προέρχονται, κυρίως, από χώρες με άσχημες συνθήκες διαβίωσης (καταπίεση, στέρηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ανεργία, φτώχεια). Στα μάτια τους η χώρα μας, με το υψηλό βιοτικό της επίπεδο, φαντάζει ως «γη της επαγγελίας». Οι περισσότεροι είναι Αλβανοί, αλλά υπάρχουν και αρκετοί Πακιστανοί, Φιλιππινέζοι, Αιγύπτιοι, Βούλγαροι, Κούρδοι κ.ά.

– Επειδή στη χώρα μας είναι παράνομοι, πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης εκ μέρους των Ελλήνων και θύματα ρατσιστικής συμπεριφοράς και καχυποψίας, για την οποία πολλές φορές ευθύνονται οι ίδιοι, αφού πολλοί εγκληματούν. Τα παιδιά τους αποκλείονται από την εκπαίδευση λόγω ρατσισμού.

– Στην ίδια θέση με τους αλλοδαπούς βρίσκονται και οι παλιννοστούντες.

– Η αντικοινωνική τους συμπεριφορά οφείλεται, πολλές φορές, στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν και στην επιθυμία να εκδικηθούν όσους τους φέρονται άσχημα.

– Σε ορισμένα μέρη οι ντόπιοι παίρνουν το νόμο στα χέρια τους.

– Ανεπαρκής ο έλεγχος των συνόρων και αναποτελεσματικές οι επιχειρήσεις «σκούπα» της αστυνομίας.

– Στη χώρα μας ελληνοποιούνται εύκολα και γρήγορα αλλοδαποί αθλητές, ενώ αλλοδαποί που εργάζονται για πολλά χρόνια στην Ελλάδα δεν μπορούν να πάρουν την ελληνική υπηκοότητα.

– Προβλήματα από την παρουσία τόσων αλλοδαπών στην Ελλάδα:

– Αύξηση της εγκληματικότητας (ληστείες, φόνοι, βιασμοί, διακίνηση ναρκωτικών, πορνεία).

– Ανεργία και ρατσισμός (στις οικοδομές χρησιμοποιούνται αλλοδαποί χωρίς τις ανάλογες γνώσεις, επειδή παίρνουν φτηνό μεροκάματο).

– Ο ρυθμός γεννήσεων σ' αυτούς είναι μεγαλύτερος από αυτόν των Ελλήνων και αυτό μπορεί να έχει απρόβλεπτες συνέπειες στο μέλλον.

– Φόβοι για μετάδοση μολυσματικών ασθενειών.

β. Προτάσεις

– Έλεγχος των συνόρων, να σταματήσει η είσοδος αλλοδαπών. Καλύτερη αστυνόμευση στο εσωτερικό της χώρας.

– Να μη δίνει το κράτος κάρτες διαμονής για μεγάλο διάστημα σε αλλοδαπούς.

– Οι αλλοδαποί πρέπει να συνειδητοποιήσουν, πως έχουν και υποχρεώσεις απέναντι στη χώρα που τους φιλοξενεί. Οφείλουν να τη σέβονται.

– Να λυθεί το πρόβλημα των αλλοδαπών με διεθνή συνεργασία και οικονομική ενίσχυση των χωρών καταγωγής τους. Ιδιαίτερη συνεργασία με την Αλβανία.

– Να τους βοηθήσει το κράτος παρέχοντάς τους δουλειά, μόρφωση, περίθαλψη και τιμωρώντας όσους εκμεταλλεύονται αλλοδαπούς. Να τους εγκαθιστά σε ορισμένα κτηριακά συγκροτήματα, αντί μικρού χρηματικού ποσού. Ιδιαίτερη μέριμνα για τα παιδιά τους. Να ιδρυθεί Οργανισμός Απασχόλησης Μεταναστών και Άλλων (ΟΑΜΑ).

- Να ιδρυθούν σχολεία παλιννοστούντων.
- Ευαισθητοποίηση των πολιτών με τη βοήθεια και των ΜΜΕ, που πρέπει να καταπολεμήσουν την ξενοφοβία και το ρατσισμό. Να δώσουν βήμα στους μετανάστες, για να εκφράσουν τα προβλήματά τους.
- Να γίνονται δεκτοί στη χώρα μόνο αλλοδαποί με λευκό ποινικό μητρώο και να εφοδιάζονται με ταυτότητες.
- Τιμωρία όσων εμπλέκονται σε παράνομες ελληνοποιήσεις και έκδοση πλαστών πιστοποιητικών.

9. ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

α. Επισημάνσεις

- Η ηθική κρίση, η ανεργία, η αδυναμία κοινωνικοποίησης, η αποξένωση, η αδιαφορία, ο ατομικισμός, το υποβαθμισμένο περιβάλλον στις πόλεις οδηγούν πολλούς ανθρώπους, κυρίως νέους, στη βία και στο έγκλημα.
- Πολλά παιδιά εγκαταλείπονται στην τύχη τους, χωρίς στοργή, αγάπη και κατανόηση από κανένα και γίνονται επιθετικά.
- Σκοπός της επιβολής της ποινής είναι ο σωφρονισμός και η επανένταξη των παραβατών.
- Οι φυλακές, όμως, σήμερα όχι μόνο δεν εκπληρώνουν το σκοπό τους, αλλά είναι και σχολεία εγκλήματος:
- Οι φυλακισμένοι υφίστανται και ανακυκλώνουν σεξουαλικές παρενοχλήσεις και βιασμούς.
- Συνυπάρχουν βαρupoινίτες με εφήβους ή ανθρώπους που έχουν διαπράξει ελαφρά αδικήματα.
- Οι νέοι με τη φυλάκισή τους χάνουν την ευκαιρία για μόρφωση και απόκτηση εφοδίων για μια καλύτερη ζωή. Σπρώχνονται στα ναρκωτικά, την πορνεία, τον αποκλεισμό, το χάος. Η φιλία, η ευαισθησία, το όνειρο, η λαχτάρα για ζωή σβήνουν στη φυλακή.
- Πολλοί σωφρονιστικοί υπάλληλοι έχουν προβληματική προσωπικότητα ή είναι ανειδίκευτοι.
- Υπάρχει συνωστισμός κρατουμένων, 2000 αντί για 350 σε μια φυλακή, 4-5 σε κάθε κελί αντί για 2-3.
- Δεν υπάρχει εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό (ψυχολόγοι, ψυχίατροι, κοινωνιολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί), για να βοηθήσουν τον κρατούμενο να επανενταχθεί.
- Πολλοί κρατούμενοι είναι θύματα δικαστικής πλάνης.
- Είναι μεγάλο πρόβλημα η ύπαρξη φυλακών σε κατοικημένες περιοχές, γιατί κινδυνεύει η ασφάλεια και η σωματική ακεραιότητα των περιοίκων.
- Απαράδεκτα φαινόμενα είναι ο διαχωρισμός κρατουμένων, ανάλογα με την κοινωνική τους θέση και οι δωροδοκίες δικαστών και αστυνομικών, που αφήνουν έξω εγκληματίες και φυλακίζουν άλλους με μικρότερα παραπτώματα.

β. Προτάσεις

- Βελτίωση του σωφρονιστικού συστήματος. Σωστή οργάνωση και λειτουργία των σωφρονιστικών ιδρυμάτων.
- Ανθρώπινες και αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης των κρατουμένων, βελτίωση των κτηρίων των φυλακών.
- Η φυλακή να σωφρονίζει και όχι να είναι σχολείο του εγκλήματος. Να υπάρχει σχολείο μέσα στη φυλακή για τη μόρφωση των κρατουμένων, βιβλιοθήκη, Η/Υ.
- Οι ανήλικοι να μη φυλακίζονται για παράβαση του ΚΟΚ, αλλά να νοθετούνται. Γενικά να αποφεύγεται η φυλάκιση ανηλίκων, αλλά να τιμωρούνται με άλλες ποινές π.χ. προσφορά κοινωνικής εργασίας, ανάθεση της επιμέλειας τους σε ειδικούς επιστήμονες, αποζημίωση του θύματος, εργασία χωρίς αμοιβή.
- Επιμόρφωση του προσωπικού των φυλακών, στελέχωσή τους με ειδικό επιστημονικό προσωπικό. Αύξηση των αποδοχών τους. Να μην κακομεταχειρίζονται τους κρατούμενους.
- Να υπάρχει διαχωρισμός των κρατουμένων ανάλογα με τη βαρύτητα των πράξεών τους. Να έχουν οι κρατούμενοι σεξουαλική ζωή.
- Δημιουργική απασχόληση των κρατουμένων (κεραμική, γλυπτική, αθλητικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις).
- Διατήρηση θεσμού αδειών ή αντικατάστασή τους με εκδρομές.
- Να απαγορευτεί η δημοσιότητα προς αποφυγή στιγματισμού.
- Το κράτος να φροντίζει για την επαγγελματική αποκατάσταση και την κοινωνική επανένταξη του κρατουμένου. Μέσα στη φυλακή να επιλέγει τέχνη ή σπουδές.
- Να μην αντιμετωπίζονται οι κρατούμενοι και οι αποφυλακισμένοι με προκατάληψη. Το κράτος να ελέγχει για τυχόν εκμετάλλευσή τους από εργοδότες μετά την αποφυλάκιση.
- Η Εκκλησία να στέλνει ιερείς για πνευματική στήριξη των κρατουμένων.
- Σχολαστικός έλεγχος των επισκεπτών.
- Θεατρικές και μουσικές παραστάσεις στις φυλακές.
- Εφαρμογή των περί εγκλημάτων και ποινών απόψεων του Τσέζαρε Μπεκαρία.
- Να μεταφερθούν οι φυλακές μακριά από κατοικημένες περιοχές.

10. ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ - ΘΑΝΑΤΙΚΗ ΠΟΙΝΗ

α. Επισημάνσεις

- Το δίκαιο είναι στοιχείο πολιτισμού. Η δικαιοσύνη είναι βασικός θεσμός της δημοκρατίας.
- Το δίκαιο επιβάλλει το ρυθμό στην κοινωνική συμβίωση. Είναι έλλογη, ρυθμισμένη και οργανωμένη βία.
- Η δικαιοσύνη δεν απονέμεται μόνο από τα δικαστήρια, αλλά και με τη δίκαιη συμπεριφορά από άνθρωπο σε άνθρωπο. Είναι ο σωστός δρόμος για αυτογνωσία και αυτοσεβασμό.

- Σε μια δίκαιη κοινωνία το άτομο συνειδητά ή ασυνείδητα μαθαίνει στην πειθαρχία και χαλιναγωγεί τα πάθη του. Γνωρίζει πως η κοινωνική συμβίωση συνεπάγεται κοινότητα προβλημάτων.
- Η δικαιοσύνη για την κοινωνία είναι μια ατελείωτη δεξαμενή δημιουργίας συνθηκών ευνοϊκών που παρακινεί στην υπεύθυνη και αποδοτική προσπάθεια.
- Εγγύηση για την απονομή δικαιοσύνης είναι η ελευθερία συνειδήσεως του δικαστή. Συχνά, όμως, η κατάχρηση της ελευθερίας-εξουσίας οδηγεί κάποιους δικαστές στην αυθαιρεσία. Οι προβλεπόμενες, όμως, από το νόμο πειθαρχικές, ποινικές και αστικές κυρώσεις περιορίζουν την ελευθερία συνειδήσεως του δικαστή. Γι' αυτό πρέπει να επιβάλλονται μόνο σε εξώφθαλμες περιπτώσεις παραβίασης του νόμου, των ορίων της λογικής, της δεοντολογίας και της συμπεριφοράς. Αλλά δεν πρέπει να προκαλούν στο δικαστή αγωνία για την ορθότητα της κρίσης του και να θέτουν σε κίνδυνο τη σταδιοδρομία του.
- Στη χώρα μας, δυστυχώς, υπάρχουν κρούσματα αδικίας, δωροδοκιών δικαστών από τους έχοντες και υπάρχει η πεποίθηση πως δίκη χωρίς ψευδομάρτυρες και «λάδωμα» δεν κερδίζεται. Επίσης, πως οι νόμοι είναι ελαστικοί και παραβιάζονται και οι αρμόδιοι εθελουφλούν.
- Βαθιά τα αίτια της εγκληματικότητας: κοινωνική ανισότητα, κλονισμός της οικογένειας, απώλεια του ανθρωπιστικού χαρακτήρα της παιδείας και, τελευταία, το μεγάλο κύμα των λαθρομεταναστών. Η κοινωνία απαντά στο έγκλημα με την ποινή, για να προστατευθεί και να σωφρονίσει το δράστη. Η ποινή δεν είναι, όμως, εκδίκηση.
- Η μεγάλη έξαρση της εγκληματικότητας στη χώρα μας και η αδυναμία της αστυνομίας να την καταστείλει κάνει μερικούς να ζητούν την επαναφορά της θανατικής ποινής. Οι περισσότεροι, όμως, διαφωνούν και υποστηρίζουν πως δεν πρέπει να επανέλθει η θανατική ποινή για τους εξής λόγους:
  - Κανείς δεν έχει το δικαίωμα να αφαιρέσει μια ανθρώπινη ζωή.
  - Η εκτέλεσή της είναι φόνος εκ προμελέτης και στερεί από το δράστη τη δυνατότητα να μετανοήσει, άρα η θανατική ποινή δεν σωφρονίζει.
  - Είναι αποτρόπαια πράξη που παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα.
  - Ταιριάζει σε ανελεύθερα καθεστώτα και όχι σε δημοκρατικά.
  - Είναι ανεπανόρθωτη σε περίπτωση δικαστικής πλάνης.
  - Προκαλεί ισόβιο μαρτύριο και στους συγγενείς του εγκληματία.

β. Προτάσεις

- Οι δικαστές να είναι αδέκαστοι και ανεπηρέαστοι. Να έχουν ήθος, γνώσεις, ικανότητες. Να επιλέγονται με αυστηρά και αξιοκρατικά κριτήρια.
- Αναμόρφωση του συστήματος επιβολής κυρώσεων στους δικαστές σε δύο κατευθύνσεις:
  - Να ελέγχονται και να τιμωρούνται όλοι όσοι εξώφθαλμα παραβιάζουν το νόμο.
  - Να μην ελέγχονται εκείνοι που το μόνο τους σφάλμα είναι ότι αρνούνται να παραβιάσουν τη συνείδησή τους.
  - Να δίνεται στους εγκληματίες η δυνατότητα για αληθινή μεταμέλεια και επα-

νένταξη στην κοινωνία. Η ψυχή μας να τους συγχωρεί, για να τους δίνεται η ευκαιρία να μετανοήσουν. Οι ποινές να αποβλέπουν στο σωφρονισμό και όχι στην εκδίκηση.

– Οι πολίτες να συμμορφώνονται στο νόμο με τη θέλησή τους και όχι με καταναγκασμό.

– Να πιέσουμε για να καταργηθεί παγκόσμια η θανατική ποινή και να γίνονται σεβαστά τα ανθρώπινα δικαιώματα.

– Κατ' εξαίρεση να επιβάλλεται η θανατική ποινή σε όσους διαπράττουν ειδική εγκλήματα (ανθρωποκτονία, βιασμό, σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων, τρομοκρατία, εμπόριο ναρκωτικών), με την προϋπόθεση να υπάρχουν αδιάσειστες αποδείξεις ενοχής.

– Να επιβάλλονται δίκαιες ποινές που να εκτελούνται αμέσως.

– Να αντιμετωπίζουμε το έγκλημα με τη λογική και όχι με το συναίσθημα.

– Να εφαρμόζονται σωστά οι θεσμοθετημένοι νόμοι και να ενεργοποιηθούν οι υπεύθυνοι εφαρμογής τους (αστυνομία).

– Να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στον τομέα της δικαιοσύνης.

– Οργάνωση του μαθήματος του Δικαίου στα σχολεία. Γνωριμία των νέων με τη λειτουργία της δικαιοσύνης και των δικαστηρίων. Ενημέρωσή τους για το Ευρωπαϊκό Δίκαιο.

11. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΙΣΟΤΗΤΑ

α. Επισημάνσεις

– Ο πληθυσμός χωρίζεται σε διακριτές κοινωνικές κατηγορίες, λόγω: πλούτου, μόρφωσης, ηλικίας.

– Οι πολίτες δεν είναι ίσοι μεταξύ τους σε θέματα δικαιοσύνης, εργασίας, μόρφωσης, νοημοσύνης.

– Τα παιδιά των επαρχιών δεν έχουν τις ίδιες ευκαιρίες μόρφωσης και άθλησης που έχουν τα παιδιά των μεγαλουπόλεων. Δεν υπάρχουν ωδεία, φροντιστήρια, γήπεδα.

– Οι νέοι δεν έχουν ελευθερία επιλογών, άλλοι αποφασίζουν γι' αυτούς. Τα ιδανικά, που τους επιβάλλουν, είναι το χρήμα και η δόξα.

– Και στο χώρο του σχολείου υπάρχουν διακρίσεις μεταξύ καλών και κακών μαθητών.

– Την κοινωνική ανισότητα βιώνουν οι άνεργοι, οι άστεγοι, οι φτωχοί, οι γέροντες, τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Όλοι αυτοί ζουν στο περιθώριο της κοινωνίας και αντιμετωπίζονται ρατσιστικά, χωρίς να τους δίνεται η ευκαιρία να βελτιώσουν τους όρους της ζωής τους.

– Τα άτομα με ειδικές ανάγκες, μόνον αν ζουν σε κάποια πόλη, μπορούν να φοιτούν σε κάποιο σχολείο. Δεν μπορούν να βρουν δουλειά οι εργοδότες δεν τα προτιμούν, η ζωή τους είναι δύσκολη, γιατί δεν υπάρχει υποδομή, οι υπάλληλοι των κέντρων αποκατάστασης είναι συχνά ανειδίκευτοι χωρίς ανθρωπιά και αγάπη.

– Υπάρχουν τελικά πολίτες β' κατηγορίας στην ελληνική πραγματικότητα: είναι αυτοί, που ζουν με το φόβο των λαθρομεταναστών, όσοι προσπαθούν να

συγκεντρώσουν ό,τι απέμεινε από το σεισμό, όσοι στερούνται υγείας, παιδείας, ψυχαγωγίας, όσοι εγκλωβίζονται στο γράμμα του νόμου, ενώ οι οικονομικά ισχυροί αποδεσμεύονται, όσοι ζουν με το διοξείδιο, τους ρύπους, τις χωματερές.

– Οι πολιτικοί υπόσχονται, αλλά δεν λύνουν τα προβλήματα αυτών που υποφέρουν.

β. Προτάσεις

– Δημιουργία ανθρώπινης και όχι υλιστικής κοινωνίας. Οι νέοι να οικοδομήσουν έναν κόσμο χωρίς διακρίσεις.

– Ο κρατικός προϋπολογισμός να αντισταθμίζει τις ανισότητες.

– Να δοθούν ευκαιρίες μόρφωσης στους αναλφάβητους και εργασία σε όλους.

– Να ενθαρρυνθεί η μετοίκηση στην επαρχία.

– Η κοινωνία να εμπιστεύεται τα άτομα με ειδικές ανάγκες και να ενημερωθεί για τις ανάγκες και τις ικανότητές τους.

– Να κατασκευαστούν ειδικά πεζοδρόμια, πολιτιστικοί χώροι, Γυμνάσια και Λύκεια και μέσα μεταφοράς για τα άτομα αυτά.

– Οι πολιτικοί να στέκονται δίπλα στο λαό και τους νέους.

– Η κρατική μέριμνα και η εθελοντική προσφορά μπορούν να μειώσουν τις κοινωνικές ανισότητες, όταν προσφέρονται όχι με λόγια αλλά με έργα.

– Να αφήσουμε τους «φαρισαϊσμούς» και να παραδεχτούμε ότι υπάρχει ανισότητα και να αγωνιστούμε για την εξάλειψή της.

12. ΑΞΙΟΚΡΑΤΙΑ - ΑΝΑΞΙΟΚΡΑΤΙΑ

α. Επισημάνσεις

– Αξιοκρατία υπάρχει, όταν ο καθένας καταλαμβάνει θέσεις και αξιώματα ανάλογα με τις γνώσεις και τις ικανότητές του.

– Η αξιοκρατία είναι βασικό συστατικό του δημοκρατικού πολιτεύματος.

– Δυστυχώς, σήμερα κυριαρχεί η αναξιοκρατία.

– Γι' αυτό οι νέοι, αν και αγωνίζονται να αποκτήσουν προσόντα για να εξασφαλίσουν το μέλλον τους, δεν είναι βέβαιοι πως θα το εξασφαλίσουν, γιατί μπορεί να προτιμηθεί στη θέση που διεκδικούν κάποιος με λιγότερα προσόντα αλλά με ηχηρότερο όνομα ή με υψηλές γνωριμίες.

– Το ρουσφέτι, κυριαρχεί στην πολιτική και οικονομική ζωή του τόπου μας από τότε που η Ελλάδα έγινε ανεξάρτητο κράτος.

Αίτια:

– Το συγκεντρωτικό γραφειοκρατικό σύστημα και οι δομικές και λειτουργικές ανεπάρκειες της ελληνικής πολιτείας και κοινωνίας.

– Η εξυπηρέτηση μικροκομματικών συμφερόντων, η εμπορευματοποίηση της πολιτικής.

– Η έλλειψη πολιτικής παιδείας.

– Η πολυνομία και η παράδοση.

– Η πατροπαράδοτη δυσπιστία του πολίτη απέναντι στην κρατική μηχανή.

– Η ανεργία.

- Ο ατομικισμός που καλλιεργεί και το σχολείο και η οικογένεια.
  - Η έλλειψη ωριμότητας του λαού.
- Συνέπειες:
- Η αναξιοκρατία εμποδίζει τον εκσυγχρονισμό και την εξέλιξη.
  - Διαφθορά και αναρχία στη δημόσια ζωή, εξαγορά συνειδήσεων.
  - Απώλεια της αγωνιστικής διάθεσης του ατόμου, απογοήτευση, εσωστρέφεια, έλλειψη ενδιαφέροντος για τα κοινά.
  - Η ανεπάρκεια όσων απέκτησαν θέση με μέσον, με αποτέλεσμα τη μη ανταπόκριση στα καθήκοντά τους.
  - Χαμηλή ανταγωνιστικότητα του κράτους.
  - Άτομα ικανά φεύγουν για το εξωτερικό, όπου και διαπρέπουν, με αποτέλεσμα η χώρα μας να στερείται υψηλής ποιότητας επιστημονικού, τεχνικού και εργατικού δυναμικού.
  - Το «ρουσφέτι» εμφανίζεται:
  - Με διαγωνισμούς «θέατρο».
  - Με την προϋπόθεση «γνωριμίας» ή «λαδώματος» για την επίλυση κάποιου θέματος.
  - Οι υπόλοιποι πολίτες είτε μένουν απαθείς, ελπίζοντας ότι και αυτοί θα βρουν κάποιο μέσον, είτε το κατακρίνουν, αλλά το αποδέχονται, όταν πρόκειται για τους ίδιους. Επομένως, η ευθύνη για τη διαίωση του φαινομένου ανήκει σε όλους.

β. Προτάσεις

- Αυτοκριτική από τους φορείς της εξουσίας, εφαρμογή σωστής πολιτικής.
- Δημιουργία σύγχρονης αντιγραφειοκρατικής διοίκησης με διαφάνεια.
- Ίσες ευκαιρίες για όλους τους νέους. Κατάργηση του ρουσφετιού. Ποινικοποίησή του.
- Αξιοκρατικοί διαγωνισμοί για προσλήψεις στο δημόσιο, ανάλογοι με αυτούς για το Ακαδημαϊκό απολυτήριο.
- Κατάργηση του σταυρού προτίμησης.
- Τα πολιτικά κόμματα να καλλιεργούν την πολιτική ευθύνη και ευαισθησία.

13. ΠΟΛΙΤΙΚΗ (ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ - ΚΟΜΜΑΤΑ - ΕΚΛΟΓΕΣ)

α. Επισημάνσεις

- Οι νέοι εκδηλώνουν την απέχθειά τους για την πολιτική απέχοντας και από τις φοιτητικές εκλογές. Θεωρούν τις φοιτητικές οργανώσεις ως τις πιο σάπιες και βρώμικες οργανώσεις.
- Αίτια της απολιτικοποίησης των νέων:
- Οι πολιτικοί αδιαφορούν για τα προβλήματα των πολιτών. Τους θυμούνται μόνο τις παραμονές των εκλογών, οπότε υπόσχονται πολλά, για να υφαρπάξουν την ψήφο τους, ύστερα όμως και πάλι τους ξεχνούν.
  - Οι περισσότεροι πολιτικοί είναι διεφθαρμένοι και ενδιαφέρονται μόνο για το προσωπικό και το κομματικό τους συμφέρον. Όταν παρανομούν, ο νόμος είναι ελαστικός απέναντί τους.

- Δεν κάνουν διάλογο με το λαό (δεν έκαναν διάλογο με τους μαθητές για την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση). Με τον τρόπο τους φαλκιδεύουν την έννοια της δημοκρατίας.
- Λείπουν οι ηγέτες με ακεραιότητα, ήθος, προσωπικότητα, εντιμότητα. Οι σημερινοί πολιτικοί είναι πιο μορφωμένοι, αλλά είναι άπειροι, χωρίς όραμα και δεν έχουν την υπευθυνότητα των παλαιότερων.
- Καταχρώνται το δημόσιο χρήμα. Τα δημόσια έργα ανατίθενται με αδιαφανή και μικροκομματικά κριτήρια.
- Η οικογένεια και το εκπαιδευτικό σύστημα δεν πολιτικοποιούν τους νέους.
- Οι πολιτικοί διακρίνονται από πνευματική στενότητα και άκριτη υποταγή στο κόμμα τους. Ο λόγος τους είναι ξύλινος, χωρίς περιεχόμενο. Οι περισσότεροι είναι δημαγωγοί και λαϊκιστές και κακοποιούν την ελληνική γλώσσα.
- Απουσιάζουν πολλές φορές από τη βουλή, ακόμη και όταν συζητούνται θέματα των περιφερειών τους, ενώ πηγαίνουν έγκαιρα και πρόθυμα στις τηλεοπτικές εκπομπές και είναι λαλίστατοι.
- Οι πολιτικοί και τα κόμματα που εκπροσωπούν δεν εκφράζουν το λαό, αλλά τα συμφέροντα των οικονομικά ισχυρών. Όλοι μιλούν για διαπλοκή πολιτικής και οικονομικής εξουσίας και Μ.Μ.Ε..
- Η απολιτική σκέψη είναι μόδα.
- Τα μικρά κόμματα στην Ελλάδα δεν έχουν ρεαλιστικές θέσεις και τα δύο μεγάλα δεν έχουν ιδεολογικές διαφορές. Είναι και τα δύο κεντροδεξιά κόμματα.
- Η διαδικασία του «εκλέγειν» και «εκλέγεσθαι» κατάντησε σήμερα μια ανήθικη διαδικασία, ενώ έπρεπε πολιτική να κάνει τον κόσμο καλύτερο.
- Η ανεργία και το ρουσφέτι κυριαρχεί στην πολιτική ζωή της χώρας. Για να βρουν δουλειά οι νέοι πρέπει να είναι καλοί αφισκοκλλητές, καλοί χειροκροτητές, υπέρμαχοι ορισμένου κόμματος και βουλευτή.
- Η απόσταση ανάμεσα στην ιδεολογία και τη σκληρή πραγματικότητα.
- Τα κόμματα δεν εκσυγχρονίζονται και δεν λειτουργούν δημοκρατικά: όποιος διαφωνεί διαγράφεται.
- Οι αποφάσεις λαμβάνονται ερήμην του λαού.
- Προκλητικές οι προεκλογικές δαπάνες των κομμάτων. Υπερβολική η πολιτική διαφήμιση.
- Η αντιπολίτευση λασπολογεί για ψηφοθηρία και κομματικό όφελος. Δεν συνεργάζεται με την κυβέρνηση, για να βοηθήσει στην εθνική προκοπή.
- Οι νέοι είναι απογοητευμένοι από την παιδεία, την υγειονομική περίθαλψη, τις κοινωνικές παροχές, τις συγκοινωνίες, το δικομματισμό.
- Στη βουλή δεν γίνεται διάλογος αλλά μονόλογος.
- Η προσωπική προβολή και η αρνητική διαφήμιση κυρίαρχες στις τελευταίες εκλογές.
- Ο μοιρολατρικός και περιθωριοποιημένος πολίτης είναι άμεσος κίνδυνος για τη δημοκρατία.

β. Προτάσεις

- Επιβάλλεται ανατοποθέτηση όχι μόνο στη σχέση πολίτη–πολιτικού, αλλά και στη σχέση πολίτη–πολιτικής. Το ζητούμενο είναι η συμμετοχή του πολίτη στα κοινά.

- Καλύτεροι πολιτικοί, για να παίζουν σωστά τον παιδαγωγικό τους ρόλο. Να αλλάξουν συμπεριφορά οι πολιτικοί και να εφαρμόζουν τους νόμους. Να ενδιαφερθούν για τα κατώτερα κοινωνικά στρώματα και για την εσωτερική και εξωτερική πολιτική.
- Στην εξουσία να μπαίνουν άνθρωποι ικανοί, δίκαιοι, πνευματικοί, ανιδιοτελείς, ειλικρινείς.
- Όχι κληρονομικότητα στην εξουσία (όχι στα «τζάκια»).
- Ηλικιακή ανανέωση των κομμάτων. Κατάργηση των νεολαιών των κομμάτων.
- Να ιδρυθεί τηλεοπτικό κανάλι της βουλής, ώστε κάθε πολίτης να ενημερώνεται για τον εκπρόσωπό του.
- Κατάργηση του ρουσφετιού, επικράτηση της αξιοκρατίας.
- Καταπολέμηση της γραφειοκρατίας. Δημιουργία σώματος ελέγχου της δημόσιας μηχανής.
- Αξιοποίηση της επαρχίας με τη συνεργασία όλων των πολιτικών.
- Οι νέοι να ασχοληθούν με την πολιτική και να μην το θεωρούν χάσιμο χρόνου. Αλλά και οι πολιτικοί να λύσουν τα προβλήματα των νέων. Να έχουν διαρκή διάλογο μαζί τους.
- Να συνεργάζεται η αντιπολίτευση με την κυβέρνηση, για να λειτουργήσει το κοινωνικό κράτος.
- Η πολιτική του κράτους να στηρίζει τις ηθικές αξίες και τα εθνικά ιδανικά.
- Να είναι μικρότερη η διάρκεια της προεκλογικής περιόδου. Δικαστικό συμβούλιο να επιβλέπει την προεκλογική δραστηριότητα των κομμάτων.
- Να δίνονται ευκαιρίες και στα μικρά κόμματα να ακούγεται η φωνή τους.
- Ο πολίτης να είναι πάντα ενεργά παρών και να μην ασχολείται με τα κοινά μόνο κάθε τέσσερα χρόνια.
- Διακομματική συναίνεση σε θέματα παιδείας και οικονομίας. Να συνέρχεται το συμβούλιο των αρχηγών των κομμάτων για σοβαρά θέματα.
- Αυστηρή τιμωρία όσων εμπλέκονται σε σκάνδαλα. Άρση της ασυλίας των πολιτικών.
- Οι πολιτικοί να επιδεικνύουν πολιτική ευαισθησία παραιτούμενοι, όταν συντρέχει λόγος.
- Ίδρυση σχολής πολιτικών.
- Οι νέοι χρειάζονται στήριξη και όχι χειραγώγηση. Οι πολιτικοί πρέπει να γίνουν όργανα υλοποίησης των οραμάτων των νέων. Να είναι γι' αυτούς πρότυπα ζωής.
- Περιορισμός της άνιση κατανομής του πλούτου.
- Μέσω του διαδικτύου άμεση σύνδεση νέων και Βουλής.
- Αξιολόγηση κάθε μήνα των προτάσεων του λαού και συζήτησή τους στο Κοινοβούλιο.
- Πολιτικοποίηση των νέων από μικρή ηλικία με τη συμμετοχή τους στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και σε φιλειρηνικές και οικολογικές οργανώσεις.
- Όχι στα αμερικανικά πρότυπα επικοινωνίας και πολιτικής διαφήμισης.
- Η παραίτηση ενός πολιτικού σε περίπτωση αποτυχίας είναι πράξη ανδρείας.
- Με μέτρο οι πορείες και οι συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας.
- Να αλλάξει ο εκλογικός νόμος και να ψηφίζουν οι ετεροδημότες στον τόπο κατοικίας τους.

– «Χρησιμοποιείτε τα χρήματα που ξοδεύετε για τις εκλογές, για αυξήσεις συντάξεων και κοινωνικές παροχές».

14. ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ - ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ - ΚΟΜΜΑΤΑ

α. Επισημάνσεις

– Η Βουλή είναι ο ανώτερος θεσμός του δημοκρατικού πολιτεύματος. Όπου δεν υπάρχει Βουλή, δεν μπορούμε να μιλάμε για εξέλιξη. Πρέπει να προσαρμόζεται στις νέες προκλήσεις:

– Η Βουλή είναι το μόνο αμυντικό όπλο απέναντι στις εταιρίες-κολοσσούς, που επηρεάζουν τις εξελίξεις.

– Δυστυχώς σήμερα οι βουλευτές δεν είναι άξιοι των περιστάσεων και δεν επιλύουν τα προβλήματα των πολιτών. Ξεχνούν τις περιφέρειές τους –ούτε καν τις επισκέπτονται– και τις θυμούνται μόνο τις παραμονές των εκλογών, οπότε υπόσχονται τα πάντα, προκειμένου να εξασφαλίσουν μια ακόμη τετραετία.

– Οι βουλευτές κατηγορούνται και για τις μεγάλες δαπάνες της προεκλογικής τους εκστρατείας, για τις απουσίες τους από τη Βουλή και για τη βουλευτική ασυλία που από πολλούς θεωρείται υπερβολικό κεκτημένο. Υπερβολικές θεωρούνται επίσης και οι οικονομικές τους απολαβές και ατέλειες.

– Η κυβέρνηση κατηγορείται για την αδράνειά της στην περίπτωση του σεισμού της 7ης Σεπτεμβρίου και τις υποσχέσεις που δεν τήρησε. Έγιναν κάποιες προσπάθειες στην αρχή.

– Η κυβέρνηση κατηγορείται, επίσης, για την παθογένεια του δημόσιου βίου, το «ρουσφέτι», την οικογενειοκρατία και την έλλειψη διαφάνειας στην ανάθεση των δημοσίων έργων.

– Είναι ψευδής η εικόνα της οικονομίας, όπως την προβάλλουν τα ΜΜΕ που στηρίζουν την κυβέρνηση και τον ντόπιο και ξένο καπιταλισμό.

– Η δικαιοσύνη είναι στην υπηρεσία του υπουργού Δικαιοσύνης, η ΟΝΕ είναι για τους κεφαλαιούχους και το Χρηματιστήριο είναι μηχανισμός που κατακλύβει το λαό.

– Απαράδεκτη η απόφαση της Κυβέρνησης να διευκολύνει τη διέλευση από τη χώρα μας όπλων και στρατού προς τη Σερβία.

– Η επιλογή των υπουργών δεν γίνεται αξιοκρατικά και γι' αυτό μερικοί είναι ανεπαρκείς.

β. Προτάσεις

– Οι υπουργοί να επιλέγονται ανάλογα με τις ικανότητές τους και το αντικείμενο του κάθε υπουργείου. Κριτήριο, επίσης, να είναι ο αριθμός των ψήφων που πήραν, για να δικαιώνεται το λαϊκό αίσθημα.

– Ο πολίτης να ψηφίζει μέσω τηλεφωνικής γραμμής δωρεάν για κάθε θέμα.

– Να αυξηθούν η δύναμη και οι αρμοδιότητες της Βουλής. Να βελτιωθεί η λειτουργία του. Να αρθεί η βουλευτική ασυλία.

– Ο λαός να ψηφίζει άτομα ικανά που θα προτείνουν λύσεις και όχι γνωστούς καλλιτέχνες και αθλητές.

- Η βουλή να ψηφίσει νόμους που θα καθιερώνουν τη διαφάνεια στη διαχείριση των οικονομικών.
- Να ξοδεύονται λιγότερα για την προεκλογική εκστρατεία και, έτσι, να εξοικονομούνται χρήματα για έργα οδοποιίας, σχολεία, νοσοκομεία.
- Οι βουλευτές να μη βάζουν υποψηφιότητα πάνω από δύο φορές. Αύξηση του αριθμού τους, μείωση των αμοιβών τους. Το αξίωμά τους να θεωρείται τιμητικό.
- Εκλογές κάθε τρία χρόνια. Ψήφος στα 16. Στα 18 το δικαίωμα του εκλέγεσθαι.

15. Η ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

α. Επισημάνσεις

- Αξιόλογος θεσμός, δίνει μοναδική ευκαιρία στους νέους να «παίξουν» για λίγο το ρόλο του βουλευτή, να προβληματιστούν, να συμμετάσχουν στα κοινά. Είναι μια αξιέπαινη προσπάθεια που βοηθάει τους νέους να πολιτικοποιηθούν.
- Οι μαθητές, όμως, παραπονούνται πως όποιες προτάσεις και αν κάνουν δεν πρόκειται να εισακουστούν. Άρα ο θεσμός έχει μόνο εκπαιδευτικό χαρακτήρα και καθόλου πρακτικό.

β. Προτάσεις

- Να βελτιωθεί και να ενισχυθεί ο θεσμός και να δίνεται περισσότερος χρόνος ενημέρωσης γι' αυτόν.
- Οι Έφηβοι βουλευτές να εκλέγονται από τους συνομηλίκους τους.
- Να αυξηθούν οι ημέρες συνεδριάσεων και ο χρόνος ομιλίας των Εφήβων βουλευτών. Να αναπτύσσεται μεταξύ τους γόνιμος διάλογος.
- Ο θεσμός να εξελιχθεί σε πανευρωπαϊκό.
- Οι προτάσεις των νέων να εισακούονται.
- Λίγη εξουσία στους μικρούς, λίγη φαντασία στους μεγάλους.

16. ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

α. Επισημάνσεις

- Σπουδαία κατάκτηση η κατοχύρωση των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως της ζωής, της ασφάλειας, της ελευθερίας, της αξιοπρέπειας, της συμμετοχής στα κοινά, της τιμής και της διαβίωσης σε μια κοινωνία που να τη διακρίνει η ειρήνη, η ισότητα, η αξιοκρατία.
- Παρά τους αγώνες και τη νομική κατοχύρωσή τους, το πρόβλημα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μένει άλυτο. Απόδειξη τούτου οι διαρκείς παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οι διακηρύξεις χωρίς αντίκρισμα υπέρ των φτωχών και των ανέργων. Παραβιάσεις συνιστούν οι φυλετικές διακρίσεις, η εκμετάλλευση των μειονοτήτων, οι παρακολουθή-

σεις πολιτών, η παραβίαση του ασύλου της κατοικίας, οι διώξεις πολιτών για τις πεποιθήσεις τους, η χρήση βίας, η επικράτηση του νόμου του ισχυροτέρου, η ανεργία, η αναξιοκρατία και το «ρουσφέτι», ο μη σεβασμός της ιδιωτικής ζωής των πολιτών από τα ΜΜΕ, η παραβίαση των δικαιωμάτων του παιδιού (κακοποίηση, παιδική εργασία και πορνεία), η τήρηση «αρχείων προσωπικών δεδομένων», η επέμβαση των ΗΠΑ στη Σερβία, οι γενοκτονίες λαών, η στέρηση της ελευθερίας.

– Λέξεις που δείχνουν ανελευθερία: πλανητάρχης, παγκοσμιοποίηση, νέα τάξη πραγμάτων.

Αίτια των παραβιάσεων: πόλεμοι, ιδεολογικές και πολιτικές διαφορές, η τεχνολογία, τα πάθη, το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, η άγνοια, τα συμφέροντα, οι οικονομικοί και στρατιωτικοί ανταγωνισμοί, η έξαρση του εθνικισμού και του θρησκευτικού φανατισμού, η πολιτική κηδεμονία των ισχυρών, τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις, η συνθήκη του Σέγκεν.

Συνέπειες: Εκμετάλλευση, απογοήτευση, μετανάστευση, προσφυγιά, μαζοποίηση.

– Η αρχή της ισότητας και η συμμετοχή στα κοινά αποκτά στην κοινωνία της πληροφορίας μια νέα διάσταση.

– Θεσμοί και φορείς της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι η Διεθνής Αμνηστία και το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.

β. Προτάσεις

– Καλλιέργεια πνεύματος κατανόησης και αμοιβαίας εμπιστοσύνης και σεβασμού των συνανθρώπων.

– Ενημέρωση της κοινής γνώμης, δημοσιότητα και καταγγελία των παραβιάσεων.

– Καταπολέμηση του πνεύματος αδιαφορίας. Συνεχής επαγρύπνηση ατόμων και λαών.

– Απαλλαγή από προλήψεις και δεισιδαιμονίες.

– Διατήρηση της εθνικής μας ταυτότητας.

– Έλεγχος και επιτήρηση των χώρων, όπου συχνάζουν παιδιά. Έλεγχος εργοδοτών που τα απασχολούν.

– Άμεση ανάκληση της συνθήκης του Σέγκεν. Ματαίωση της έκδοσης των ηλεκτρονικών ταυτοτήτων. Ενημέρωση του λαού.

– Περιφρούρηση της δημοκρατίας, ώστε να μη μετατραπεί σε απολυταρχία, όπου θα επικρατούν η ιδιοτέλεια και η αδιαφορία.

– Σεβασμός της ιδιωτικής ζωής των πολιτών. Αντίσταση σε κάθε προσπάθεια παραβίασής της.

– Πνευματική, πολιτική και πολιτιστική αφύπνιση των νέων.

– Αλληλεγγύη σε όσους διώκονται αυθαίρετα για τις ιδέες τους.

– Επικύρωση και τήρηση των διεθνών συμβάσεων για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

– Να σεβόμαστε τις ελευθερίες και τα δικαιώματα του άλλου.

17. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

α. *Επισημάνσεις*

- Η δημοκρατία θεωρείται το καλύτερο πολίτευμα, γιατί δίνει σε όλους τους πολίτες δυνατότητες προόδου και συμμετοχής στην άσκηση της εξουσίας. Οι άνθρωποι σε μια δημοκρατική χώρα διαμορφώνουν κοινωνική και πολιτική συνείδηση και συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη απαλλαγμένοι από καχυποψίες. Δημοκρατία σημαίνει ισονομία και ισοπολιτεία.
- Στις σύγχρονες κοινωνίες, όμως, υπάρχει έλλειμμα δημοκρατίας, υπάρχει επίφαση δημοκρατίας. Δεν εξυπηρετείται ο πολίτης, ούτε υπάρχουν πραγματικά δημοκρατικές κυβερνήσεις.
- Στην Ελλάδα λόγω δικομματισμού δεν εκπροσωπείται πλήρως ο ελληνικός λαός, που είναι καταδικασμένος να μη συμμετέχει στα κοινά λόγω του εκλογικού συστήματος.
- Δεν λειτουργεί σωστά η δημοκρατία και λόγω της δημαγωγίας των πολιτικών και της αναξιοκρατίας.
- Έπαψε να ανταποκρίνεται στο πολίτευμα, όπου «άρχουν οι πολλοί» και κατέληξε στο πολίτευμα όπου «ωφελούνται οι λίγοι». Στην πραγματικότητα πρόκειται για ολιγαρχία, αφού τα συμφέροντα ελέγχουν τους πολιτικούς και μέσω αυτών ασκούν την εξουσία.
- Οι πρόσφατες εκλογές δεν ήταν έκφραση λαϊκής βούλησης, αλλά λαϊκό πανηγύρι. Η αδιαφορία των πολιτών πλήγμα για το πολίτευμα.
- Η έμμεση δημοκρατία μεταβάλλει τον πολίτη σε απλό ψηφοφόρο.
- Είναι αποδυναμωμένος στην Ελλάδα ο ρόλος του Προέδρου της Δημοκρατίας.
- Η δημοκρατία, που πρέπει να αποτελεί τρόπο ζωής, κινδυνεύει και από τις ακρότητες και το φανατισμό και την εσφαλμένη γνώμη για το περιεχόμενο και τα όρια της ελευθερίας.
- Τη δημοκρατία φαλκιδεύουν η φοροδιαφυγή και η παραοικονομία, αλλά και η ανεργία, η τυπική παιδεία, η κατάχρηση εξουσίας και η ασυδοσία.
- Πολλοί που διακηρύσσουν ότι ενδιαφέρονται για τη δημοκρατία βασίζουν την ευημερία τους στις πολεμικές βιομηχανίες. Γι' αυτό μεθοδεύουν συγκρούσεις.
- Γνώρισμα και στοιχείο της δημοκρατίας είναι ο εποικοδομητικός διάλογος. Σήμερα, όμως, κυριαρχεί ο μονόλογος και οι αποφάσεις λαμβάνονται ερήμην του λαού που είναι κυρίαρχος μόνο για μια στιγμή κάθε τέσσερα χρόνια, όταν ψηφίζει.
- Η κρίση των δημοκρατικών θεσμών και η απογοήτευση των πολιτών ευνοούν την ανάπτυξη με γοργούς ρυθμούς νεοφασιστικών-νεοναζιστικών κινημάτων που απειλούν τη δημοκρατία. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ο Χάιντερ στην Αυστρία. Οι νέοι, από άγνοια κυρίως, στελεχώνουν τέτοιες κινήσεις. Δεν είναι λίγοι και αυτοί που νοσταλγούν τη χούντα του Παπαδόπουλου.

β. *Προτάσεις*

- Οι πολιτικοί να δίνουν το παράδειγμα. Μέσα στη βουλή να αντιπροσωπεύονται οι πολίτες και όχι οι πολιτικές παρατάξεις.

- Έλεγχος των προεκλογικών δαπανών. Απεγκλωβισμός των πολιτικών από τα συμφέροντα και τα ΜΜΕ.
- Δημοψηφίσματα για καίρια θέματα, ώστε να συμμετέχει άμεσα ο λαός στην εξουσία.
- Θεραπεία των δυσλειτουργιών της δημοκρατίας, ώστε να κερδίσει και πάλι την εμπιστοσύνη των πολιτών: κατάργηση του «ρουσφετιού» και της αναξιοκρατίας, καταπολέμηση της ανεργίας και των κοινωνικών ανισοτήτων, ενδιαφέρον των πολιτικών για τα συμφέροντα των πολλών, ισονομία και ισοπολιτεία.
- Συνεργασία των πολιτικών μεταξύ τους και με το λαό για σοβαρά θέματα. Ήπιος και πολιτισμένος προεκλογικός αγώνας.
- Δημοκρατικός διάλογος στο σχολείο, που αναπτύσσει την κρίση και τον προβληματισμό των νέων.
- Έργα και όχι λόγια από τους πολιτικούς. Πρόταξη του κοινωνικού συμφέροντος έναντι του ατομικού. Να επιστρέψει το ήθος στην πολιτική.
- Ενίσχυση του ρόλου του Προέδρου της Δημοκρατίας. Άμεση εκλογή του από το λαό.
- Να σταματήσει ο δικομματισμός με την καθιέρωση της απλής αναλογικής.
- Οργάνωση άμεσης δημοκρατίας- ψηφοφορία με ηλεκτρονικές ταυτότητες- συγκέντρωση των αποτελεσμάτων μέσω του διαδικτύου.
- Κόμματα αρχών και όχι προσώπων.
- Για να σχηματίζει κυβέρνηση ένα κόμμα πρέπει να συγκεντρώνει ποσοστό ψήφων άνω του 50%.